

ІЗ КОГОРТИ ПЕРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ІНДІЇ

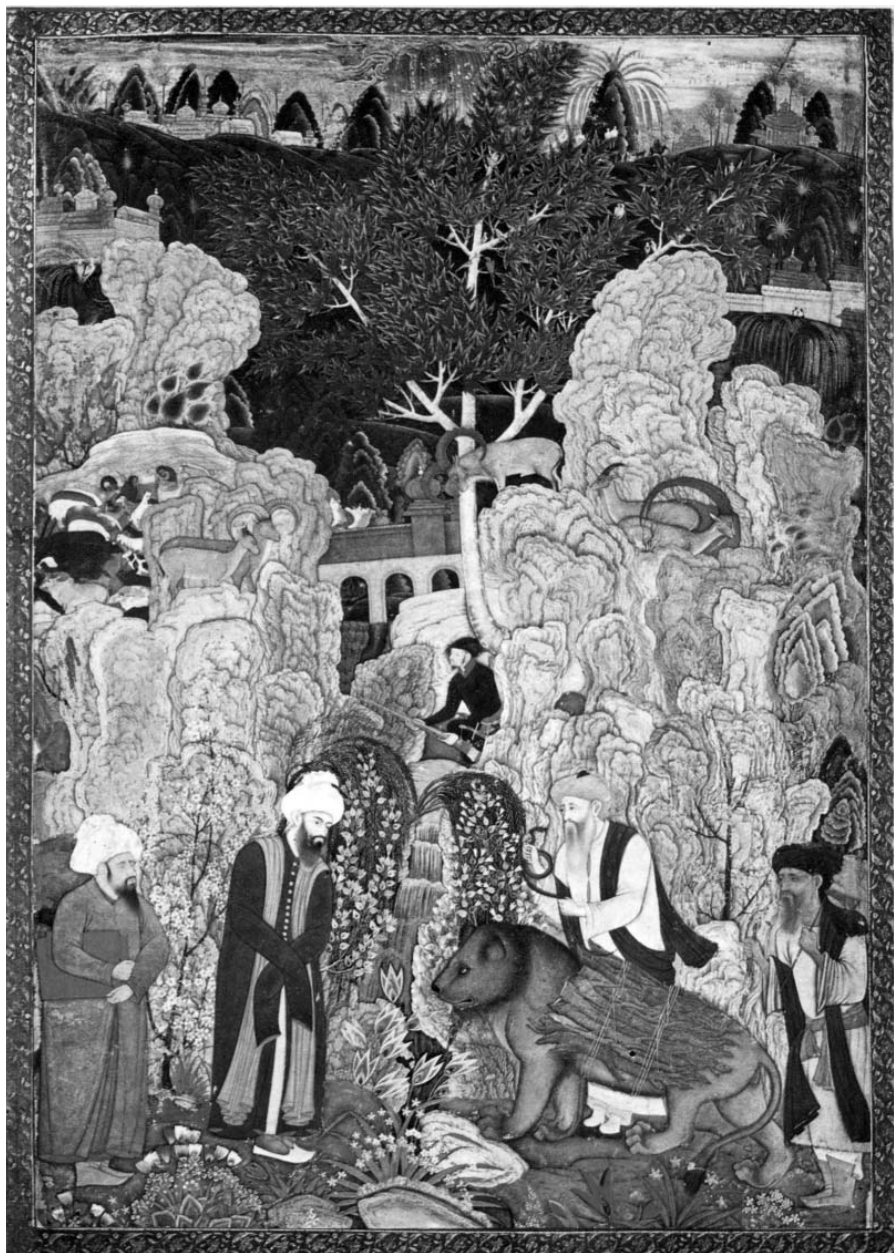
Сагід ед-Дін Мохаммед бен Мохаммед Ауфі Бухараї (1172–1233) відомий у перській літературі передусім як автор найстарішої антології перських поетів «Любаб аль-альбаб» («Серцевина серцевин»), яка зберігає значення першого, хоча й не завжди точного джерела з творчості багатьох поетів домонгольського періоду. Вона містить зразки творів 329 авторів ІХ–ХІІІ століття і, що надзвичайно важливо, засвідчує могутній поступ перської мови й літератури, яка вийшла на широкий індійський простір.

Доба ближчого знайомства перських письменників з Індією та її культурою настає на початку ХІІІ століття, коли вони змушені були, втікаючи від монгольської навали, покидати рідні місця. На розвиток культури в мусульманському Делійському султанаті, який виник на уламках Газневідської імперії, справили великий вплив біженці з Ірану та Мавераннагру. Гнаний страхом перед військами Чінгізхана, як і багато його співвітчизників, опиняється в Індії й уродженець Бухари Ауфі. Після поневірянь містами Хорасану, Сістану і служби в різних правителів, зокрема в падишаха Наср ед-діна Кабадже (пом. 1228 р.),

візирів якого він присвятив «Любаб аль-альбаб», він нарешті прибув до Шамс ед-діна Ільтутмиша (1211–1236) із династії Гурі та Мусаси Сільсіле-йе Саятіна Шамсіе-йе Деглі і в ім'я його візира Нізам уль-Мулька Мохаммада Абі Саада Джунейді написав «Джавам аль-гекайат ва лавам ар-ревайат» («Зібрання історій та світочі переказів»).

Назва «Зібрання історій та світочі переказів» цілком відповідає змісту книги, оскільки її сторінки документальні й містять відомості історичного, культурного, літературного характеру, а також відомості з ісламських знань. «Зібрання історій» в історичній частині (глави 4-та і 5-та із I розділу) містять історії «від початків створення світу» до епохи аббасидських халіфів, тобто від епохи Пішдагідів, Кеянідів, виникнення ісламу до часів правління аль-Мустансира (623–640/1226–1242), і з цього погляду їх вважають достовірними історичними джерелами. Проте історичні тексти наявні не лише в цих двох главах, інші частини книги також наповнені історичними розповідями, окремі з яких, можливо, й не трапляються в інших книгах. Як приклад подано історію неприязні між Афшином, правителем Осрушани, та Абдаллахом Тагіром. Захоплення Бабека руками Афшина стало причиною того, що Мутасім (аббасидський халіф, 218–227/833–842) почав надто прихильно ставитися до Афшина, чим викликав заздрощі й ненависть Тагіридів, так що ті хотіли знеславити його в очах халіфа і звести наклеп, оскільки Бабек був у таємній змові з Афшином. Та чи насправді був? Ауфі пише:

«Мутасім, який підозрював Афшина, хотів вивірити його і спитав:

злодій. Кожен із цих чотирьох виказав своє ставлення згідно своєї натури, і оскільки в самій середині його натури лежить віроломство й грабунок, то він і признав грабіжника найшляхетнішим».

Потому того чоловіка допитали, і він віддав украдене. А це ще один доказ про відмінну природу людської натури.

ВІЗИРИ-ЗАВИДНИКИ

Розказують, що в падишаха був один візир, чоловік мудрий і знаючий, і звати його було Абу Таммам. Сталось так, що той падишах чогось-то переменявся в стосунку до візира і намірився відібрати йому не лишень майно, а й саме життя. Вилучивши слухну годину, візир утік, узявши з собою, скільки міг, грошей і золота, і йшов він, стаючи на спочинок, аж урешті прибув до кордонів Аллану. Біля підніжжя якоїсь гори він поставив собі намет і став там проживати, бо йому вподобалось тамтешнє повітря. Отже якийсь час візир проживав у тій місцині, його люди ходили до міста щось купити, а щось продати, і в найближчих околицях пішла про нього чутка. Дійшла та чутка і до падишаха Аллану, що, мовляв, прибув сюди вельможний чоловік і обгніздився у наших краях. Падишах прикликав його до себе. Абу Таммам приготував дорогі гостинці і вирушив до столиці. Падишах гарно його прийняв, розпитався, хто він і звідки. Коли Абу Таммам йому все розповів, падишах сказав: «Тобі треба бути в прислужництві достойному, а задля досягнення успіху треба мати надію».

ЗМІСТ

<i>Із когорти перських письменників Індії</i>	3
Правосудність падишаха Китаю.	13
Омар та іранський полонений	14
Відповідь селянина	15
Хитрий спосіб	16
Визнання безбожжя.	19
Скупощі Моавії	20
Коли змішати воду й землю.	21
Достойна відповідь	21
Похвальна лаконічність	22
Кисра і господар	23
Похвала невігласа.	25
Закарія Разі і божевільний.	25
Лікування батогом	26
Амін і Мамун	27
Дотримувати ввічливості у розмові	28
Халіф Магді і бедуїн	29
Тлумачення прогріху	31
Найскнаріший зі скнар	32
Користь від когутячої голови	33
Шляхетний грабіжник	34
Селянин і злодії	35
Купець і донька жебрака	38
Жебраки-плутяги	46

Іскандер та його тезко	49
Донька раджі і крадій коштовностей	49
Візири-завидники	55
Мураха й оса	59
Задоволення малим	61
Ковальство Гуштаспа	62
Жадібний чоловік і кам'яна плита	63
Жадібний Ашаб	63
Скнарій чоловік і бараняча голова	64
Ходжа і скупий раб	68
Хаджжадж і пекло	68
Насолода від знайденого	69
Отрута в пелені свободи	70
Відплата за лиходійство	71
Про користь терпіння, повстримність та ваду поспіху	73
Зу-н-нун Місрі і рабиня	77
Мудрий безумець	77
Мудра і знаюча жінка	80
Богобояща жінка садівника	81
Жінка і добродішній чоловік	82
Три бажання	83
Книга про жіночі хитрощі	85
Чеснотлива жінка	87
Ті, що розбилися на кораблі	91
Святий Сулейман і чоловік, за яким прийшла смерть	93
Легенда про Шаддада	93

Властивість магніту	95
Їжа лжепророка Даджжаля	97
Жарт зі сліпцем	97
Докір дитини	99
Проповідник і араб	99
Муедзин із гарним голосом	100
Примітки та коментарі.	101